

Nåden, ändamålet och heligheten – om äktenskapets sakrament

av

Marc kardinal Ouellet

Några utvalda kommentarer och analyser av *Familiaris Consortio* och *Andra Vatikanconciliets* dokument om äktenskapet.

Karismat och nåden med tanke på kyrklig mission

I skapelseordningen är äktenskapet en verklighet som upptas i Kristi och Kyrkans brudmysterium. Ett sådant inlemmande för naturligtvis med sig ett upphöjande och således ett främjande av äktenskapets naturenliga verklighet över, och bortom, människans horisont. Den äktenskapliga kärleken fullkomnar mänsklig kärlek i alla dess roller, det är vad detta främjande visar oss. Men det centrala i att äktenskapet främjas i Kristus är att *den mänskliga kärleken får tjäna en ännu större kärlek, nämligen Guds kärlek till mänskligheten i Kristus*. Tyngdpunkten i all äktenskaplig kärlek förflyttar sig till Kristus som ytterst blir subjektet i makarnas överlämnande av sig själva som gåva. Det äktenskapliga bandet (karismat) och den äktenskapliga kärleken (nåden) börjar genomföra en instrumental eller sakramental funktion i Kristi kärleksförhållande till Kyrkan. Det kristna äktenskapet åtar sig då en kyrklig och missionerande roll som *Familiaris Consortio* formulerar på följande sätt:

Familjen har alltså uppdraget att skydda, visa och förmedla kärlek, som ett levande återsken av en verklig delaktighet i Guds kärlek till människosläktet och i Herren Kristi kärlek till sin brud Kyrkan. (FC 17)

Denna mission är framför allt ett deltagande i den Helige Andes mission som är ömsesidig kärlek mellan de gudomliga personerna, som ger sig

själv genom Kristus och i Kristus och drar paret in i sin egen utgivelse som gåva. Den Helige Ande upptar alltså parets sakrament i den trefaldiga betydelse som karakteriserar hela den sakramentala ordningen, nämligen åminnelse, aktivt agerande och profeterande.

Som minne ger sakramentet dem nåden och plikten att fira minnet av Guds stora verk och att berätta om dem för barnen. Som förverkligande ger det dem nåden och plikten att här och nu, gentemot varandra och sina barn, genomföra det som den förlåtande och gottgörande kärleken kräver. Som profetia ger det dem nåden och plikten att leva och vittna om hoppet om det kommande mötet med Kristus. (FC 13)

Att uppfylla äktenskapets ändamål och involvera sig själv i dess gåvor

Äktenskapet har redan på den jordiska verklighetens nivå ett ändamål i mannens och kvinnans komplementaritet och ömsesidighet i växandet och alstrandet av barn och deras uppfostran i vilka makarnas komplementaritet uttrycks och uppfylls:

Så skall mannen och kvinnan, som genom sitt äktenskapliga förbund utgör "icke mer två, utan ett kött" (*Matt 19:6*), ömsesidigt hjälpa och stödja varandra genom sina personers och handlingars inre enhet. De blir så medvetna om vad deras förening innebär och fördjupar den alltmer. (GS 48 § 1)

"Det är genom själva sin naturenliga karaktär som äktenskapets institution och den äktenskapliga kärleken har som mål att alstra och uppfostra barn, vilka som en höjdpunkt är dess fulländning" (GS 48 § 1): detta yttersta mål (eller på samma grund, dubbla ändamål) upptas och omformas i hela sin fullhet av äktenskapets sakrament.

Paret kallas i själva verket att göra mer än att växa som tvåfaldig enhet, alstra barn och uppfostra dem som nya mänskliga varelser. Mer än något annat handlar kallelserna som inskrivits i sakramentet om att erkänna och välkomna Kristus och Kyrkan som gåva till dem. Vad som begärs av dem genom denna gåva är att växa tillsammans i tron, hoppet och kärleken. Paret kan bara ge Gud äran för hans gåvor genom att teologiskt växa i kunskapen och insikten om Gud. De tar emot "den allra ypperligaste gåvan" av barn, inte bara som en

naturlig händelse, utan också som ett inkarnerat tecken på den gåva Fadern-Skaparen skänker deras kärlek för Kristi och Kyrkans skull. En sådan medvetenhet får näring av parets aktiva och medvetna deltagande i Kyrkans sakramentala liv. I den meningen spelar försoningens sakrament och eukaristin en väsentlig roll i makarnas djupare andliga växande. Dessa sakrament ger dem nämligen rötter i den trinitariska kärleken och garanterar sakramental fruktsamhet inom Kyrkans mission.

Den äktenskapliga helighetens kallelse – hur kommer man till insikt om den?

På detta sätt ”styrks de kristna makarna och mottar en slags konsekration” genom det äktenskapliga sakramentets nåd:

Då de fyller sin uppgift i äktenskap och familj, styrkta av detta sakrament och genomträngda av Kristi anda ... når de mer och mer sin personliga fullkomning och ömsesidiga helgelse. Det är på så sätt som de tillsammans bidrar till Guds förhärligande. (GS 48 § 2)

Kallelsen till helighet i det äktenskapliga livet är inte något utifrån tillagt som döpta personer skulle behöva för att göra verklighet av sitt äktenskap; den är *rotad* i dopet – som är ett allmängiltigt kall till helighet (se *Lumen Gentium* 39-42) – och har *sina karaktäristiska drag* i förhållande till den gåva och de förutsättningar som tillkommer makarna i Kyrkan.

Denna särskilda ordning karaktäriseras väsentligen av makarnas *kommunion* eftersom de hädanefter uppfyller sin bestämda kallelse inte bara som individer utan tillsammans *som par*. Med äktenskapets sakrament blir kärlekens band dem emellan sakramentalt *ett*: två liv förenas sakramentalt för alltid; två varelser som älskar varandra förbinder sig att i livet förverkliga detta nya nådens tillstånd som Gud har skapat i dem och genom dem, och som de hjälper varandra att förverkliga genom sin fördjupning i tron. Det är inte så att de bara stöder varandra; *de helgar också varandra genom att ge sig åt varandra* så djupt, så mycket och så långt som de lever så tillsammans. De når

också frälsningen tillsammans, och var och en av makarna har i viss utsträckning ansvar för den andre.¹

Sammanfattningsvis kan sägas att makarna i äktenskapets sakramentala nåd, vars källa är dopet, fogar sin kärlek ”in i Kristus” genom det kyrkliga samtycket. Denna typiska nåd, ”den äktenskapliga föreningens nåd”, ger dem del i Kristi förening med Kyrkan. Genom samma tecken berikas deras äktenskapliga förening som gifta och de upptäcker sig själva i mysteriet Kristi Påsk och förstår att hans eukaristi är en realitet. Som det äktenskapliga karismats frukt gör den sakramentala gåvan det möjligt för makarna ”att följa Kristus” i hans fullständiga överlåtelse av sig själv som gåva vilket hålls i åminnelse och görs närvarande i hela deras liv som gifta. Den initiala händelse i vilken de mottar det äktenskapliga karismat förlängs alltså av och bär frukt i en bestående och varaktig händelse, nämligen nåden i parets trofasthet, enhet och fruktsamhet inom familjen, som blir en ”huskyrka” i miniatyr.

Översättning till svenska ur ”*Mystery and Sacrament of Love*” (A Theology of Marriage and the Family for the New Evangelization, 2015), Göran Fäldt, nov. 2016, sid 86-88. Planerad utgivning i katolska utskottets för äktenskap och familj skriftserie under 2017.

¹ Rochetta, ”*Il sacramento del matrimonio*”, 406.